

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av vägtrafiklagen**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att vägtrafiklagen skall ändras. I lagen införs stadganden som gäller de bestämmelser om kör- och vilotider som ingår i rådets förordning om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter. Övervakningen av att dessa bestämmelser iakttas skall skötas både av arbetarskyddsmyndigheterna och av polisen. När de nya stadgandena införs kan 8 § lagen om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om tillämpningen av avtalet upphävas genom en särskild regeringens proposition.

Det är meningen att övervakningen i transportföretagens lokaler skall överföras på arbetarskyddsmyndigheterna. Polisen skall alltjämt sköta övervakningen på vägarna. Polisen föreslås också få möjlighet att avbryta färderna, om föraren inte har hållit en stadgad rast eller vilotid.

Vidare preciseras straffstadgandena och företas vissa smärre ändringar, bl.a. i fråga om en del hänvisningar till författningar.

Lagen avses träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Lagstiftningen

I lagen om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om tillämpningen av avtalet (1504/93), nedan lagen om införande av EES-avtalet, gäller 8 § genomförandet av bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 3820/85 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter, nedan förordningen om social lagstiftning om vägtransporter. I paragrafen stadgas i enlighet med artikel 17 i nämnda förordning om övervakningen och om straff för underlåtenhet att följa förordningen samt de om nationella undantag som artiklarna 5—7 och 13 i förordningen medger.

Stadgandet togs in i lagen om införande av EES-avtalet för att, i likhet med vad fallet var i fråga om de övriga viktigaste lagändringar som EES-avtalet föranledde, möjliggöra be-

handling i riksdagen i samband med godkännandet av EES-avtalet.

Nämnda 8 § i lagen om införande av EES-avtalet gäller i huvudsak kör- och vilotiderna inom tung vägtrafik. Eftersom de övriga förhållningsreglerna för vägtrafiken främst ingår i vägtrafiklagen (267/81) är det ändamålsenligt att föra in stadgandena om kör- och vilotider i den. I vägtrafiklagen stadgas också om övervakning av efterlevnaden av de övriga förhållningsreglerna, trafikövervakarnas befogenheter, tvångsmedel och straff samt om inrikesministeriets behörighet att meddela polisförvaltningen anvisningar och föreskrifter.

Rådets förordning (EEG) nr 3821/85 om färdskrivare vid vägtransporter, vilken ansluter sig till övervakningen av kör- och vilotider, har verkställts i vägtrafiklagen (1567/93) och i förordningar som har utfärdats med stöd av den. Också 7 § (1570/93) förordningen om användning av fordon på väg, vilken förordning i övrigt har utfärdats med stöd av

vägförordningen, stadgar om sådana nationella undantag inom tillämpningsområdet som tillåts enligt artikel 13 i förordningen om social lagstiftning om vägtransporter.

Med anledning av det ovan nämnda föreslås det att stadgandet i 8 § lagen om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om tillämpningen av avtalet överförs till vägtrafiklagen.

1.2. Ändring av stadgandena och införande av dem i vägtrafiklagen

Partiell överföring av övervakningen på arbetarskyddsmyndigheterna

De stadganden om övervakning som finns i 8 § 4 mom. lagen om införande av EES-avtalet skall enligt förslaget överföras till ett nytt 3 mom. som fogas till 94 a § vägtrafiklagen.

I bilaga XIII ("Transport") till EES-avtalet ingår rådets direktiv om enhetligt förfarande vid kontroll av tillämpningen av förordning (EEG) nr 3820/85 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter och av förordning (EEG) nr 3821/85 om färdskrivare för vägtransporter (88/599/EEG), nedan direktivet om förfarandet. Direktivet anger en minimigräns för övervakningens omfattning, och till följd av den har polisens arbete med att övervaka kör- och vilotiderna ökat. Europeiska unionens ministerråd beslöt i september i år att ändra direktivet för ibruktagande av ny teknik i färdskrivare. Ändringen kommer inte att påverka övervakningens omfattning.

Arbetsmarknadsmyndigheterna övervakar med stöd av 22 § arbetstidslagen (604/46) och 17 § lagen om arbetstiden inom handelsrörelser och kontor (400/78) iakttagandet av förarnas arbetstider. Kör- och vilotiderna hänför sig till arbetstiderna enligt arbetstidslagarna. Båda kan övervakas med hjälp av färdskrivarskivor. Organisatoriskt går övervakningen att förena med tillsynen över arbetstiderna. Arbetsmarknadsmyndigheternas övervakning i företag som lyder under de ovan nämnda arbetstidslagarna sker med hjälp av arbetstidsbokföring och vid behov med hjälp av färdskrivarskivor.

För polisen är övervakningen i företagslokaler en ny arbetsuppgift, och det har varit nödvändigt att ordna särskild utbildning för ändamålet. Tillsynen kan inte försiggå i sam-

band med den övriga polisverksamheten, eftersom motsvarande regelbundna företagsinspektioner inte ingår i polisens arbetsuppgifter. På arbetsplatserna skulle arbetarskyddsmyndigheterna kunna kontrollera kör- och vilotiderna i samband med att de övervakar att arbetstiderna följs.

Med stöd av vad som anförs ovan är det med tanke på användningen av statens resurser ändamålsenligast att arbetarskyddsmyndigheterna utför den övervakning av kör- och vilotiderna som sker på arbetsplatserna. Det nya 94 a § 3 mom. som motsvarar 8 § 4 mom. lagen om införande av EES-avtalet föreslås bli utformat så, att arbetarskyddsmyndigheterna kan utöva tillsyn.

Till 94 a § 1 mom. fogas skyldigheten att uppvisa färdskrivarskivan eller en kopia av den — samt, vilket är nytt, den körjournal som ibland förekommer i utländska fordon — såväl för polisen som för arbetarskyddsinspektören.

I direktivet om förfarandet föreskrivs utöver minimikontrollen att minst 15 % av kontrollerna skall ske på vägarna och minst 25 % i företagens lokaler. Direktivet innehåller också bestämmelser om kontrollernas innehåll och om utbyte av information mellan staterna. I en förordning om verkställande av övervakningen skall det stadgas att den övervakningsuppgift som avses i direktivet skall ankomma på polisen och arbetarskyddsmyndigheterna.

Arbetsmarknadsorganisationerna har fäst uppmärksamhet vid att kontrollerna bör fördela sig rättvist mellan sådana företag som har anställda förare och sådana företagare som kör själva. Detta kommer att beaktas i arbetarskyddsmyndigheternas och polisens övervakningsinstruktioner. Vid behov kan om myndigheternas arbetsfördelning och övervakningens inriktning också stadgas genom förordning.

Polisens rätt att avbryta färderna

Till 94 b § vägtrafiklagen föreslås bli fogat ett stadgande som bemyndigar polisen att hindra att sådana förare fortsätter köra som av grundad anledning kan misstänkas för överträdelse av stadgandena om kör- och vilotider. I lagstiftningen innebär termen "grundad anledning" att bevisskyldigheten är större än då termen "sannolika skäl", som ingår i 1 mom., används. Överträdelser kan i regel konstateras med hjälp av färdskrivarskivan.

Avsikten med stadgandena är att förbättra trafiksäkerheten, vilket inte sker om en förare som är trött på grund av en körtidsförseelse får fortsätta färden. Bakgrunden till detta är tanken att en förare som har överträtt stadgandena sannolikt är så trött att han äventyrar trafiksäkerheten. Skillnaderna mellan individer och olika fall beaktas inte. Tanken är densamma som i stadgandena om rattfylleri, där det anses att en viss halt av alkohol i blodet försvagar förarens förmåga att handla tryggt.

Avbrytande av färden är också en faktisk påföljd som är effektivare än böter när det gäller utländska förare som bor utanför de nordiska länderna och hos vilka det i praktiken har varit omöjligt att indriva böter.

Behörigheten att avbryta färden tillkommer polisen också enligt många andra författningar som gäller vägtrafiken: i samband med utfärdande av temporärt körförbud med stöd av 76 § vägtrafiklagen till följd av vissa allvarliga trafikförseelser eller av skäl som inverkar på körkortets giltighetstid, i samband med förhindrande av fordons användning med stöd av 96 § vägtrafiklagen till följd av förseelser som gäller fordon och deras lastning, i samband med förbud mot att föra utländskt fordon ur landet med stöd av 10 § lagen om överlastavgift (51/82) till följd av obetald överlastavgift, i samband med avbrytande av transport med stöd av 15 § (574/94) lagen om tillståndspliktig godstrafik på väg och i samband med avbrytande av olovlig trafik med stöd av 28 § (662/94) lagen om tillståndspliktig persontrafik på väg till följd av att trafiktillstånd eller sådant transporttillstånd som förutsätts vid internationell transport saknas samt i samband med förbud mot transport av farliga ämnen med stöd av 15 § lagen om transport av farliga ämnen (719/94), om transporten inte motsvarar stadgandena i nämnda lag.

Övriga ändringar

Det stadgandet om nationella anpassningar som tilläts enligt förordningen om social lagstiftning om vägtransporter, vilket ingår i 8 § 1 mom. lagen om införande av EES-avtalet, föreslås bli överfört till en ny 47 a § vägtrafiklagen. Hänvisningen till EES-avtalet slopas på grund av anslutningen till Europeiska unionen, och ordalydelsen förtydligas.

Genom ett tillägg möjliggörs, i enlighet med

artikel 6.1 i förordningen om social lagstiftning om vägtransporter, samma undantag i fråga om ordnandet av veckovilan inom den inhemska personbeställningstrafiken som inom den internationella personbeställningstrafiken. Med andra ord får föraren ta sin i artikel 8.3 nämnda veckovila, 24—45 timmar beroende på fallet, efter tolv dagars körtid och inte efter sex dagars, vilket är regel i övriga fall. Veckovilan får likaså skjutas upp till slutet av den tolfte dagen i stället för till slutet av den sjätte dagen. En förutsättning är att den sammanlagda körtiden under de 12 dagarna inte överstiger den största tillåtna sammanlagda körtiden under en tolvdagarsperiod.

Enligt 9 § 3 mom. lagen om kör- och vilotider inom vägtrafiken (61/90), vilken lag var i kraft före EES-avtalet, kunde föraren inte dömas till straff för överträdelse av kör- och vilotiderna, om orsaken till överträdelsen var en körtidsförseelse som begåtts av arbetsgivaren eller hans representant. Motsvarande stadgande föreslås bli intaget i en ny 105 a § vägtrafiklagen. Till paragrafen fogas också ett straffstadgande om överträdelse av artiklarna 14 och 15 i förordningen om social lagstiftning om vägtransporter. Enligt dessa artiklar skall transportföretaget upprätta en tjänstgöringslista för förare av sådana fordon som inte är utrustade med färdskrivare samt organisera förarnas arbete på sådant sätt att förordningen kan följas.

Om straff enligt 8 § 2 och 3 mom. lagen om införande av EES-avtalet föreslås bli stadgat i en ny 105 a §. I dess 2 mom. hänvisas till artikel 5 i förordningen om social lagstiftning om vägtransporter. Artikeln gäller lägsta ålder för förare, förarbiträden och konduktörer. Lagen om skydd för unga arbetstagare (669/67) har vid ingången av detta år ersatts med lagen om unga arbetstagare (998/93). I sistnämnda lag stadgar 18 § att böter utdöms för brott mot stadgandena om skydd för unga arbetstagare. Enligt ett upphävt lagrum var det under vissa förutsättningar också möjligt att döma till fängelse i högst sex månader.

Det föreslås att brottsbenämningen skall ändras till förseelse mot viss social lagstiftning om vägtransporter, vilket motsvarar namnet på rådets förordning. Ett stadgande om straffet för överträdelse av artikel 5 överförs samtidigt till det sammanhang där övriga förseelser behandlas, och hänvisningen till separat lag-

stiftning som gäller unga arbetstagare slopas. Hänvisningar av detta slag undviks numera.

Ur straffstadgandet slopas möjligheten att utdöma fängelsestraff. Överträdelserna är av lindrigt slag, och fängelsestraff för dem har inte dömts hittills. Syftet med den pågående totalreformen av strafflagen är att också i övrigt överföra till strafflagen alla brott som förutsätter fängelsestraff.

Till förutsättningarna för dömande av straff fogas också kravet på att gärningen skall ha begåtts " uppsåtligt eller av grov oaktsamhet ". Detta följer den nuvarande linjedragningen inom strafflagstiftningen, enligt vilken endast sådana brott som har begåtts uppsåtligt skall vara straffbara, om inte oaktsamhet nämns särskilt i straffstadgandet.

Vidare bör författningshänvisningen i 94 b § ändras med anledning av överföringen av stadgandena i 8 § lagen om införande av EES-avtalet.

2. Propositionens verkningar

Om lagförslaget antas kräver övervakningen av kör- och vilotider inte lika stor statsanställd personal som annars. Närmast skulle polisens trafikövervakning frigöras för sådant arbete som är mera ändamålsenligt från polisens synpunkt. Besparingarna skulle gälla polisens omkostnader, eftersom behovet av utbildning och manskap minskar. En ny uppgift för polisen skulle bestå i att övervaka att åldersgränserna följs. Uppgiften är så ringa att den inte medför något behov av tilläggsresurser.

Förslaget medför nya uppgifter för arbetarskyddsmyndigheterna och ökar deras resursbehov, närmast vad gäller anskaffning av apparatur som avläser färdskrivare samt utbildning av inspektörer. Ökningen av arbetarskyddsmyndigheternas resursbehov bedöms dock vara mindre än det behov av tilläggsresurser som företagsinspektionerna skulle innebära för polisen.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid trafikministeriet och i samarbete med inrikesministeriet och arbetsministeriet. Utlåtande om förslaget till proposition har givits av justitieministeriet och utrikesministeriet. I utlåtandena förordades att propositionen avläts med smärre ändringar, som har beaktats vid beredningen.

Förhandlingar om omorganisering av övervakningen har förts med Bil- och transportbranschens arbetarförbund AKT och med förbundet Autoliikenteen työnantajaliitto.

4. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Den föreslagna lagen ansluter sig inte till Finlands medlemskap i Europeiska unionen. Den avses träda i kraft samtidigt som 8 § lagen om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om tillämpningen av avtalet upphävs vilket föreslås i ett separat lagförslag. En sådan proposition kommer att avlätas i den närmaste framtiden. Syftet med propositionen är att de stadganden som passar bättre i annan lagstiftning skall utgå ur nämnda lag.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som 8 § lagen om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om tillämpningen av avtalet upphävs vilket föreslås i ett separat lagförslag. Om ikraftträdandet stadgas genom förordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av vägtrafiklagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i vägtrafiklagen av den 3 april 1981 (267/81) rubriken för och 1 mom. i 94 a § samt 94 b §, dessa lagrum sådana de lyder i lag av den 18 juni 1993 (1567/93), samt
fogas till lagen en ny 47 a §, till 94 a §, sådan den lyder i nämnda lag av den 18 juni 1993, ett nytt 3 mom. samt till lagen en ny 105 a § som följer:

47 a §

Viss social lagstiftning om vägtransporter

I fråga om rådets förordning (EEG) nr 3820/85 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter iaktas i Finland också vad som bestäms i artiklarna 5.5, 6.1 femte stycket och 7.3 i nämnda förordning. Om tillämpningen av de undantag som anges i artikel 13.1 i rådets förordning bestäms i Finland genom förordning. Om de undantag som anges i artikel 13.2 i rådets förordning beslutar trafikministeriet, som vid behov kan meddela föreskrifter om beviljande av undantag.

94 a §

Övervakning av efterlevnaden av viss social lagstiftning om vägtransporter

Fordonets förare, ägare eller innehavare skall på uppmaning för en polisman eller arbetarskyddsinspektör uppvisa en färdskrivarskiva som han har i sin besittning eller en kopia av den eller en körjournal.

Polisen och arbetarskyddsmyndigheterna skall övervaka att den förordning av rådet som

nämns i 47 a § följs. Om verkställande av övervakningen stadgas genom förordning.

94 b §

Tvångsmedel för iakttagande av viss social lagstiftning om vägtransporter

Om det finns sannolika skäl att misstänka att en förseelse som nämns i 105 a § har begåtts, får polisen utan hinder av 5 kap. 1 § 1 mom. tvångsmedelslagen (450/87), för att finna färdskrivarskivan eller körjournalen företa i tvångsmedelslagen angiven husrannsakan i fordonet eller på ett sannolikt förvaringsställe för färdskrivarskivan eller körjournalen.

Om det finns grundad anledning att misstänka att en förare har överträtt bestämmelserna om körtider, raster eller vilotider i den förordning av rådet som nämns i 47 a §, får polisen hindra föraren från att fortsätta köra, tills en föreskriven rast eller vilotid har hållits.

105 a §

Brott mot viss social lagstiftning om vägtransporter

En förare som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot bestämmelserna om körtider, raster och vilotider i den förordning

av rådet som nämns i 47 a § samt en arbetsgivare eller dennes ombud som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot artikel 5, 10, 14 eller 15, skall *för brott mot viss social lagstiftning om vägtransporter* dömas till böter eller fängelse i högst tre månader. Föraren skall

dock inte dömas till straff, om strafforsaken är en förseelse som har begåtts av arbetsgivaren eller dennes ombud.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Helsingfors den 13 januari 1995

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

Trafikminister *Ole Norrback*

Lag

om ändring av vägtrafiklagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i vägtrafiklagen av den 3 april 1981 (267/81) rubriken för och 1 mom. i 94 a § samt 94 b §, dessa lagrum sådana de lyder i lag av den 18 juni 1993 (1567/93), samt fogas till lagen en ny 47 a §, till 94 a §, sådan den lyder i nämnda lag av den 18 juni 1993, ett nytt 3 mom. samt till lagen en ny 105 a § som följer:

Gällande lydelse

Lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om tillämpningen av avtalet (1504/93)

8 §

I fråga om rådets förordning (EEG) nr 3820/85 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter, till vilken det hänvisas i bilaga XVIII till EES-avtalet, tillämpas i Finland också vad som bestäms i artiklarna 5.5 och 7.3 i förordningen. Om tillämpningen av de undantag som anges i artikel 13.1 i förordningen bestäms i Finland genom förordning. Om de undantag som anges i artikel 13.2 i förordningen beslutar trafikministeriet, som kan meddela närmare föreskrifter om beviljande av undantag.

Vägtrafiklagen

94 a §

Övervakning av användningen av färdskrivare

Fordonets förare, ägare eller innehavare skall på uppmaning för en polisman uppvisa en färdskrivarskiva som han har i sin besittning eller en kopia av den.

Föreslagen lydelse

47 a §

Viss social lagstiftning om vägtransporter

I fråga om rådets förordning (EEG) nr 3820/85 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter iakttas i Finland också vad som bestäms i artiklarna 5.5, 6.1 femte stycket och 7.3 i nämnda förordning. Om tillämpningen av de undantag som anges i artikel 13.1 i rådets förordning bestäms i Finland genom förordning. Om de undantag som anges i artikel 13.2 i rådets förordning beslutar trafikministeriet, som vid behov kan meddela föreskrifter om beviljande av undantag.

94 a §

Övervakning av efterlevnaden av viss social lagstiftning om vägtransporter

Fordonets förare, ägare eller innehavare skall på uppmaning för en polisman eller arbetarskyddsinspektör uppvisa en färdskrivarskiva som han har i sin besittning eller en kopia av den eller en körjournal.

Gällande lydelse

Lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om tillämpningen av avtalet

8 §

Polisen skall övervaka att den förordning av rådet som nämns i 1 mom. följs. Arbetarskyddsmyndigheterna skall också övervaka att artikel 5 följs.

Föreslagen lydelse

Polisen och arbetarskyddsmyndigheterna skall övervaka att den förordning av rådet som nämns i 47 a § följs. Om verkställande av övervakningen stadgas genom förordning.

Vägtrafiklagen

94 b §

Eftersökning av färdskrivarskivor

Om det finns sannolika skäl att misstänka att en förseelse som nämns i 8 § i lagen om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och tillämpningen av avtalet (1504/93) har begåtts, får polisen utan hinder av 5 kap. 1 § 1 mom. tvångsmedelslagen (450/87), för att finna färdskrivarskivan eller körjournalen företa i tvångsmedelslagen angiven husrannsakan i fordonet eller på ett sannolikt förvaringsställe för färdskrivarskivan eller körjournalen.

Lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om tillämpningen av avtalet

8 §

En chaufför, som bryter mot bestämmelserna om körtider, raster och vilotider i den förordning av rådet som nämns i 1 mom. samt en arbetsgivare eller dennes ombud som bryter mot artikel 10, skall för körtidsförseelse dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.

94 b §

Tvångsmedel för iakttagande av viss social lagstiftning om vägtransporter

Om det finns sannolika skäl att misstänka att en förseelse som nämns i 105 a § har begåtts, får polisen utan hinder av 5 kap. 1 § 1 mom. tvångsmedelslagen (450/87), för att finna färdskrivarskivan eller körjournalen företa i tvångsmedelslagen angiven husrannsakan i fordonet eller på ett sannolikt förvaringsställe för färdskrivarskivan eller körjournalen.

Om det finns grundad anledning att misstänka att en förare har överträtt bestämmelserna om körtider, raster eller vilotider i den förordning av rådet som nämns i 47 a §, får polisen hindra föraren från att fortsätta köra, tills en föreskriven rast eller vilotid har hållits.

105 a §

Brott mot viss social lagstiftning om vägtransporter

En förare som uppsåtligen eller av grov oaksamhet bryter mot bestämmelserna om körtider, raster och vilotider i den förordning av rådet som nämns i 47 a § samt en arbetsgivare eller dennes ombud som uppsåtligen eller av grov oaksamhet bryter mot artikel 5, 10, 14

Gällande lydelse

En arbetsgivare eller dennes ombud som bryter mot artikel 5 i den förordning av rådet som nämns i 1 mom. skall straffas i enlighet med 24 § lagen om skydd för unga arbetstagare (669/67).

Föreslagen lydelse

eller 15, skall för brott mot viss social lagstiftning om vägtransporter dömas till böter. Föraren skall dock inte dömas till straff, om strafforsaken är en förseelse som har begåtts av arbetsgivaren eller dennes ombud.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.
